

זוג נעליים מסומרות

שארל חזן

נערה, עמה חשב להתחתן, דחה את התנותו עד ליום בו הגיע משפחתו לארץ ותשקם בה.

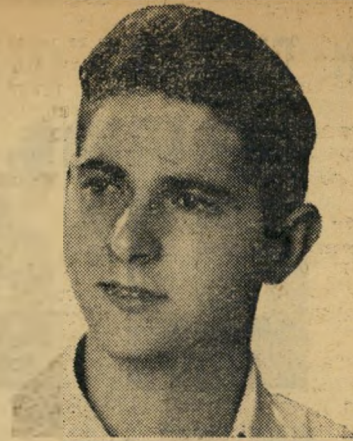
אולם צרכי האומה קדמו לצרכי המשפחה. כחייל רגלי פשוט, היה שארל בין ראשוני המסתערים על אחד ממוצבי האויב, שניהלו קרבות עקשניים טרם נפלו. יחידתו של שארל נכנסה לקרב כידונים ורימונים. בקרב זה נפצע שארל ונפל. סביבו, על המשלט הנוטש והחרב, היו מפוררות כמיות גדולות של נעלי צבא, אותן השליך האויב במנוסתו.

כאשר הגיע שארל חזן לגיל בו היה עליו לבחור בדרך חייו, לא היסס הרבה. מאחוריו היו שנות לימוד בבית-הספר העממי אליאנס בקובלנקה; לוא היתה הבחירה התופשית בידו. היה שארל בוחר אל הנכון להיות כדורגלן. אולם מאחר שידע כי אינו יכול לשאוף לקריירה של כדורגלן מקצועי, החליט לבחור במקצוע המעשי שענינו.

עוד כילה, היתה לשארל ההזדמנות להסי' תוכב בין חנויות היהודים בקובלנקה, לעקוב אחר עבודתם של בעלי המלאכה השונים, הפחחים, הצורפים והחייטים. ימים תמימים היה מבלה בהתבוננות במעשי ידיהם של אותם בעלי מלאכה, כשכולו משתומם כי צד הם משנים את צורתם של החמרים ה' שונים. גם באטליו הגדול של אביו הקצב, יכול היה שארל ללמוד מקצוע מועיל. אר' למ בהגיע היום החליט להיות סגנלר.

יתכן שישנם אנשים הרואים במקצוע זה פחיתות כבוד. שארל חזן ראה בו אמונת. ייצור הנעליים לא היה בשבילו מלאכה חד' גזנית ומשמממת. הוא השקיע בכל זוג נע' ליים שיצר את מיטב כשרונו, עסק בחיתוך העור ובתפירת עדינה, כאילו הוציא מתחת ידיו יצירת אמנות.

אמנם עברו שנים מספר, עד שהגיע שארל לדרגת יצרן נעליים עצמאי. תחילה עבד כשוליה, השתכר אך סכום מועט. אולם מיום שקיבל את משכורתו הראשונה, דאג להביאה בשלימות לאם. בבית בו גדלו אר'

דוד כהן

פייפר מול מיגים

על המסלול ניצב מטוס קטן וצהוב. ה' טייס החל להתניע את המדחף וקול טרטור צורמני הפריע את שקט המדבר מסביב. צעיר גבה קומה ויפה תואר, תיק מפות בידו, נפרד מקבוצת חיילים שעמדה ליד הפייפר.

«לאן הפעם?» הם שאלו אותו. דוד כהן, צבר רענן בעל חיוך שאינו מש משפתי, הרחיק את חיוכו ורק ענה: «למעלה». בידו הציב לשמים.

הוא נכנס לתא האחורי במטוס והפייפר הקטן זינק לשמים. בטרטור החזק, במהיר רותו הקטנה ובצורתו החיצונית, היה ה' מטוס ממש מגוחך. מטוסי סילון מבהיקים ומטוסי הובלה ענקיים נטלו ממנו את כל תשומת לב הלוחמים. «ה' מטוס ששייך להיסטוריה!» אמרו החיילים בליגול. מטוס הפייפר בו טס דוד כהן, הוכיח כי הוא נוד מסוגל לעשות היסטוריה.

בתום מערכת סיני, קראו אורחי המדינה סיפור עלילה טראגי, אודות מטוס פייפר שהיה בתפקידו סיוור אויריים, בראש שיירה שהתקדמה דרומה. ממרומים דיווח המטוס ללוחמי הקרקע על עמדות האויב שעמדו ב' דרכם, חסך לאנשי הרגלים את הצורך להת' עכב למטרות סיוורם ותצפיות. לפתע ה' פיעו במרחבי התכלת גופותיהם המבהי' קים של ארבעה מטוסי סילון. היו אלה ארבעה מיגים מצריים, אשר עטו לעבר ה' שיירה.

טייס הפייפר, סרן בנימין כהנא, אשר הבחין במטוסי האויב, טסה ממסלולו, משך אחריו את ארבעת המיגים והתרחק ממסלול השיירה. משך דקות קרות עסקו המיגים ברדיפה אחרי הפייפר הקטן, שתימרן בכל צורות האירובטיקה האפשריות, כדי להת' חמק ממטר כדוריהם. לבסוף נפגע המטוס וצנח בלהבות לקרקע. אולם המיגים לא תפחו את השיירה. שני אנשי המטוס, סרן בינימין כהנא וטוראי דוד כהן (19), נהרגו. דוד גולה כבן זקונים להוריו, בקרית ביא' ליק ליד חיפה. הוא למד בבית-הספר ה' יסודי בקרית ביאליק, ולא היה שהמצב ה' יסודי בבית הוריו לא היה טוב, התאמצו ההורים, איפשרו לבנם לסיים את בית-הספר תיכון בקרית מוצקין. דוד לא נשאר כפוי טובה להוריו. במשך כל שנות לימודיו היה לתלמד המצטיין בכיתה, שקדן, חרוץ ו' זוכשר בכל מקצועות הלימודים.

כאשר סיים את לימודיו, היה בדעתו ל' המשיך ללמוד באוניברסיטה העברית בירר' שלם, להשתלב במדעי המזרח. בתור תלמיד יזרבה דוד להשתתף בכל מיני כתבי עת עלונים של בית-הספר, כתב מאמרים ורשי' מות לארץ שלטנו ולבמחנה גדנ"ע. בדרך כלל עסק במאמרים אלה בעניני חברה ו' החי בקרב הגוער.

בצבא. אליו התגייס דוד לפני כשנה, שי' רת בתפקיד מיוחד ומענין. בתחילת שירותו עבר קורס מפקדי כמות, ולאחר מכן הועבר לנקודה דרומית במדינה, ממנה בא לתופשה אחת בלבד במשך כל תקופת שירותו. תפקי' לו זה הקנה לו חיות רבות. הוא אהב לספר כיצד היה מטוס עושה מעשי ל' ה'טוטים באויר, «פשוט היה בכך לראות איך החברה נשתלים בקרקע מרוב פחד», אמר האיש שהגדיר פעם את תפקידו כ'סיוול בין שמים לארץ». במכתבו האחרון להוריו, היתה לו אך כקשה אחת: «שמרו על ספרי. אצטרך אותם להמשכת הלימודים».

מכתב אחרון ברירה

הפוסק האחרון בכל ויכוח שהתעורר ב' משק. חבריו העריכו במיוחד את תכונות החברות שבו. באחד הימים, למשל, עמדה ההכשרה לנסוע לרחיצה בים. אחת החברות לא היתה יכולה לנסוע, משום שהיה עליה לעבור בלול משך כל הלילה. היה זה משר' למ שהתנדב לעזור לה בעבודתה, כדי ש' תסיים מוקדם יותר ותוכל להצטרף אל שאר החברים.

משולם פליגולמן

מזכרת אישית למשפחה

יוני 1941. הפאשיסטים והנאציסטים מתי' רים כל רסן של שלטון. ובחסות הנאצים עורכים פוגרומים המוניים ביהודי רומניה. ביאשי, נערך אחד הפוגרומים המזועזעים ב' יותר. המונים מוסתים פורצים לרובעי היהודים, בוזזים וטובחים, ללא הבחנה בין נער' כל רחבי מולדיביה ויטליה. לאנשים בתוך הקרונות אין מנוח ולא מים. רק מדי פעם מעניקים להם גיגית מים, שרק בודדים מצ' ליחים לגמוע ממנה. אנשים צונחים בקרון ומתים. כעבור שבועיים, נשארו מקרון של 165 איש רק 5 אנשים חיים. ביניהם היה שלמה חובן, בן ה'17.

ניצולי רכבת המוות לא זכו בחופש. שלמה חובן והאחרים הוחזרו ליאשי, נשלחו ל' עבודות פרך במחצבות אבן בכסרביה. ושוב ניצל שלמה ברנע האחרון ממות, כש' הצליח להתחמק מערימת אבנים שנפלה על הפועלים והרגה כמה מהם. בתום המלחמה, נשא שלמה לאשה צעירה בת עירו, שהוריה נהרגו באותן מהומות הדמים ביאשי, ברח יחד עמה בסתר לאיטליה.

ב'1947, חודשים ספורים לפני תחילת מל' חמת העצמאות, הגיע הזוג לחיפה. שלמה גוייס לחטיבת שריון, השתתף בקרבות - ושוב ניצל בנס, שעה שחבריו נהרגו ו' נפצעו. אחרי המלחמה, המשיך שלמה ב' שירות סויר במשך שנתיים, השתחרר מ' הצבא בדרגת טוראי, מקלען במקלע בינוני.

שלמה חובן

לפני כשנה, כאשר היה משולם בחופשה בבית הוריו, חלה בדלקת הריאות. דאגתו היחידה היתה: חבל שזה קרה בבית ולא בעין חרוד. כשנשאל לפרש דאגה מורה זו, ענה: «קודם כל, אמא לא היתה יודעת. שנית, אתם יודעים מה זאת אומרת שאני נמצא בין החברה».

ההורים לעומת זאת דאגו שסיים את לי' מודיו ויזכה לפחות בתעודת בגרות. משולם היה עונה להם: «אתם הושבים שתעודת בגרות זה העיקר? גם אנשי עבודה אגזנו צריכים!» אולם הוא הבטיח כי בתום שני' הרווח הצבאי, יגש לבחינות הבגרות וכש' הכשרתו תצא לעצמאות משקית, יקח את ההורים אליו, כדי שלא יעבדו לעת זקנה.

יחד עם בני הכשרתו התגייס משולם ל' נחיל, ולאחר תום סדרת האימונים נשלח לאחד ממשקי הספר בדרום. הוריו רצו לנסוע לבקרו במשק, אולם משולם כתב להם: «אל תעזו לבוא לכאן, כאן זה לא מרכז תלאיבי». במכתב אחר, שנכתב לילה לפני שנהרג, כתב משולם: «משהו יזחק בי ומאיץ בי לכתוב, דוקא בשעה 11.00 ב' לילה. ודאי תתפלאו מה גרם למספר הרב של המכתבים, אולם המצב הבסחוני הוא שממריץ אותי. יודע אני מהי הרגשת הורים שעה שבניהם יושבים בעמדות, כמה עשרות מטרים מעמדות האויב».

למחרת היה משולם בין חיילי הנחיל' שמהרו לעבר קבוצת פדאיון, שנתגלתה בס' ביבות המשק. מכוניתם עלתה על מוקש.

הוא התחיל את חייו החדשים מהיסוד. משך חודשים רבים עבד במחנה ההסגר ל' בהמות נמל חיפה, בתור מטפל בהמות. הוא ואשתו, שעבדה גם היא, חיו חיי קיי' מוצים, חסכו מלחמם, הצליחו לרכוש ב' כסף חסכוניותיהם טוס ועגלה. שלמה חובן הפך למוכר קרה, שהיה מוכר ברחבי חיפה בשם הג'ינג'י.

לפני שבע שנים נולדה בתו; שנתיים אח' ריה נולד בנו, אברהם. אשתו הפסיקה א' עבודתה, אולם שלמה לא הסתפק בסוס ו' עגלת קרה. הוריו, שנשארו ברומניה, היו זקוקים לתמיכה וצרכי הבית גדלו. שלמה חובן החל לעבד בעבודות שחורות, עבודות בנין שונות, עד אשר קיבל משרה בבית החרושת פ'ניצ'יה.

אולם גם אז לא זכה שלמה בחיי השקט, אותם קיווה למצוא במשרתו החדשה בבית' החרושת. אחרי שנות עבודה, פוטר לפתע ממשרתו, ושוב נאלץ לחזור להובלת הקרה, הפעם במכונית.

ממכונית הקרה נקרא שלמה, במבצע קדש, למכונית של אש. לפני צאתו מהמלחמה לבנו להביא לו אקדח למזכרת מתמלחמה ב' ערבים. תחת זאת קיבל הבן מזכרות א' חרות מאביו, אישיות יותר. ביום בו מלאו 10 שנים לנשואיו של שלמה, הוא נהרג, בשמשו כמקלען בזחל, באחד הקרבות בחצי האי סיני. משפחתו קיבלה למזכרת רק את תעודותיו ואת הפציו האישיים.